

lla»; «... anaven a dormir en un cos d'edifici separat, que servia d'estable, i en el qual hi havia guarnit un *terrabastall* fet de bons troncs de faig», Massó i Torrens (*Croquis Pir.* 1, 87, 73, i encara p. 74). Però MrnVayreda, que com a bon olotí ens mereix encara més confiança, porta una de les variants més curtes; en l'aplec de Sant Aniol d'Aguja: «sota aquelles arcades, fartes d'aguantar un trespol mig podrit --- homes, dones, vells, i criatures, seien pels bancs --- des del presbiteri, fins a sota el cor, espècie d'encavallada de fusta, com un *barrastral* de casa pobra, on s'hi pujava per una escala de barrons ---», *La Puny*, 1, 3, 1 (1, 45 (41, 43)).

No ens en manquen notícies de gent local, gràcies als corresponals de l'I. E. C. i *AlcM*.¹ *Terrabastall* 15 «pis d'alguns corrals --- dues plantes --- guardar-hi herba i dormir-hi el servei --- rep l'escalfor del bestiar», La Jonquera (Amades, *BDC* XIX, 209). Quasi és l'única dada a part de Massó, de la forma amb *t-*, junt amb una de Lledó d'Emp. que dona Moll (*BDC* XXIII, 20 8) a on li donen junts *bəstəřāl* o *terrabastal* (amb *-l*), aquest en segon lloc, car és veritat que hi ha l'article *terrabastal* en *AlcM* i aquí localitza amplemunt «Emp., Garr., Guillerries, PnaVic, Lluçanès», però com que en les notacions fonètiques només dona localitzades *bəstəřāl* Emp. i *bəřəstrāl* PnaVic i per a *təřəbəřāl* només la vaguetat «or(iental)», no ens forneix cap certitud que aquella àmplia àrea comarcal es refereixi a *terrabastal* i no a les altres formes. En efecte, en el seu treball tècnic i precís del *BDC* XXIII només dona, fora 30 d'aquella, la forma *barrastral* a Rupit i a Torelló, vegeu allà la descripció de la cosa, amb excel·lents detalls, i en l'*AlcM* la fotografia d'un de Molló.

Altament els corresponals de l'I. E. C. donaren pertot les formes en *-l*, no *-ll*, i les trisíl·labiques en gran majoria: *bestarral* cobert fet amb llatges i posts, precisant «lloc de les golfes de la casa», a Caçà de la Selva; «indret per a guardar palla», a Girona (*BDC* XX, 42); *barrestral* «lloc on es posa el menjar del bestiar --- és a les golfes, a Montseny; «bastiment de barres on es posa l'herba» en el Lluçanès, a Sora (*BDC* XX, 34). En fi, amb una altra metàtesi, *rastrastral* a Torelló; i, conjuntament això i *terrabastal*, com a variants, a SFGuixols, SHSacalm i Llofríu (*BDC* XX, 111). En conclusió tenim com a àrea total del mot el quadrangle limitat per les Alberes, Llofríu, Caçà, Montseny, St. Hilari, Lluçanès; grosso modo: Alberes-Ter-Montseny-StFGuixols: quasi el total de la diòcesi de Girona, més Osona. Fora del català res en cap llengua romànica, i dins el nostre domini només la meitat N. del català oriental.

Es veuen almenys tres camins etimològics. Suposant que fos amb *r-* la forma originària, podem pensar en una relíquia sorotàptica, que ja aniria bé amb l'àrea geogràfica. Seria un compost hipotètic, però combinant mots ben establerts i ben adequats al sentit. TRABA/TROBA és comú a les tres llengües bàltiques amb el sentit de 'casa' i en general 'edifici': letó *trāba* «Gebäude», lit. *trobà* «Haus, Gebäude» i Troven documentat com a prussià antic per la toponímia. El se-

gon membre seria afí del pruss. antic *talus* explicat en el glossari d'Elbing (S. xv), n.º 267, amb el b-al. mj. *boene*, corresponent a l'al. *bühne*, o sigui per una banda 'sostre d'un pis o d'una cambra', 'trespol o sòl, damunt d'aquest sostre' però també 'entresòl per guardar-hi gra i mercaderia' («Zwischenboden für Wahren und Getreide»). Coincidència de sentit verament seductora.

Ara bé, com que el genitiu dels noms en *-a* s'hi forma en *-s* (lit. *trobōs* gen. de *trobà*) seria legítim postular un TRABAS-TALUS sorotàptic que valdria 'sostre-mort de la casa', el mateix que *tarabastal*. No temem que aquí tinguem una cosa estrictament bàltica (el sorotàptic no era llengua del grup bàltic però sí veïna i de lèxic afí), perquè un i altre component troben eco en altres llengües indoeuropees: TREB- per a 'casa' és de tot el cèltic insular (irl. mj. *treb* 'casa', 'heretat' etc., també osco-umbre, germànic i grec: Pok., *IEW*, 1090). A l'article TREU, i en algun altre, haurem de parlar d'un verb cèltic derivat que ha deixat rastre directe en romànic, incloent-hi la nostra toponímia.

Per a TALUS tenim altres mots bàltics, amb diferent apofonia vocàlica (lit. *tīlēs* 'sòl empostissat de la barca' etc.), també en eslau (rus *po-tolók* 'sostre de la cambra', rus ant. *tīlo* 'sòl'), scr. *tālum* 'paladar', *talam* «fläche, sohle», esc. ant. *thili*, *thila*, 'planxa, post, envà de fusta' etc. (Pok., *IEW*, 1065). Que *TRABASTALUS passés a *tarabastal i *terr-* no fóra pas de mal explicar: entre altres coses pensem en els fets relatius a *tarabustar, TABUIXAR i TERRABASTALL 1.

Per brillant que sigui la coincidència hem de témer ser víctimes d'un miratge. ¿Com s'explicaria l'eliminació de TRA- en les variants *bastarral*/*barrastral*/*rastrastral*? No hi ha explicació natural. I és objecció que pren un pes molt gran quan ens adonem que la forma *terr-* està tan dèbilment representada, i només en fonts que oscil·len entre això i *b-* o de gent forastera a la vida de pagès. El compost TRABAS-TALUS l'hem hagut de combinar, si ens constés bo i fet, tindríem dret a cercar combinacions que superessin l'objecció, però en aquestes condicions la incredulitat es justifica de sobres.

Si ens inclinem a pendre com a base les formes trisíl·labes no és sols perquè estan en majoria i amb documentació més sòlida, sinó perquè una eliminació de *te-* o *tre-* seria tan difícil d'explicar, com fàcil és de creure'l afegit; no ens acontentem al·legant confusió amb TERRABASTALL 1: pot haver-hi hagut combinació amb el ll. TRABS 'biga' o un seu derivat, però més aviat pensem que hi havia el sinònim que en diverses variants estudiàrem a TRIBUNA, l'àrea del qual és complementària de la del nostre mot.

Als Pirineus, de Cerdanya cap a l'O., hi ha les formes *trabuna*, *Treüna*, *tronat* etc., que designen perfectament la mateixa cosa que el *bastarral* o *terrabastal* gironès i aüsetà: *trabuna* × *bastarral* > *trab-bastarral* > *tarrabastal* o si es vol *trabuna* × *rastrastral*. Així doncs, és conforme al mètode partir de les formes trisíl·labes en la recerca d'una bona etimologia. Entre les dues més esteses, *bastarral* i *barrastral*, és clar que una